

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput III. Quo sensu dicatur ab Apostolo Christus Jesus prædestinatus Dei
Filius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

tionem habet facillimam, quandoquidem hæc vocabula, *Deus, homo, servus, passus, crucifixus* spectant per se ac directe naturam, & ratione naturæ conveniunt personæ: adoptio autem & *filietas* personarum sunt nomina, & juxta ea quæ diximus de communicatione idiomatum, vocabula, quæ significant hypostasim, nequeunt naturæ competere: quamquam si naturæ humanæ conveniret filiatione ratione personæ, non esset nisi *filietas* naturalis, quia persona Christi naturalis filius est, non adsciticius. Proximum hac ratione diluitur. Quamvis Mastrius in 111. disput. 2. q. 5. art. 1. distinguat filium proprium à naturali, tradatque Christum ut hominem esse filium proprium ob unitatem personæ, non esse naturalem ob peractam in tempore generationem, atque juxta hanc sententiam à Belluto, aliisque probatam salvetur Christum ut hominem esse filium Dei proprium, licet non sit naturalis: asserimus tamen ad filiationem naturalem sufficere hypostaticam unionem, sicuti hæc sufficit ut beata Virgo sit vera, propria, ac naturalis Dei mater, prout paulo supra explicavimus: quare negamus Christum non esse filium Dei naturalem, etiamsi ut homo non procedat per generationem à Patre. Dicendum tamen arbitramur cum nostro Basilio Legionensi Tom. 1. variarum disput. relect. 4. quem plurimum commendat Gabriel à S. Vinc. disp. xxiii. dub. 4. hanc filiationem naturalem repetendam esse ab æterna divini Verbi generatione, quia ideo Christus *homo* est filius Dei naturalis, quia per unionem hypostaticam subsistit hypostasi Verbi, quod vi generationis æternæ est naturalis Dei filius: non ut putant Vasquesius disput. 89. cap. 14. & Suarez disput. 49. sect. 1. quia per unionem hypostaticam Christus ut homo habet jus ad hæreditatem filio-

rum. Præcisa enim æterna generatione non esset in Christo naturalis filiatione, quemadmodum hæc non esset si Spiritus sanctus, non Verbum, carnem assumpsisset humanam, quamvis non deesset in hac hypothese jus ad gloriam, & hypostatica unio. At quod proximo loco sequitur, nullius est momenti; nec enim naturæ competit filiatione, ut dictum est sæpenumero, nec natura, quæ substantialiter est unita, appellari potest extranea. Ad ultimum reponimus non unam esse Doctorum Scholæ de duplici Christi *filietate* sententiam. Thomistæ enim cum Angelico Præceptore q. 35. art. 5. filiationem unicam adstruunt, eamque æternam ob unitatem suppositi: at Scotistæ cum Subtili Doctore in 111. dist. 8. filiationes propugnant duas, ob æternam, ac temporalem generationem: affirmatque Franciscus Macedo Scoti argumentationes talis generis esse, ut iis Cajetanus non potuerit satisfacere. Videtis Macedi Collat. 111. diff. 3. sect. 2. Attamen non videtur nobis dissidium istud tanti, ut inquirunt, momenti; nam si generationes ad suum referantur principium, æterna scilicet ad patrem, ac temporalis ad matrem, duæ sunt proculdubio; si ad terminum, id est, ad personam genitam, nonnisi una potest adstrui: & quoniam, dum *filiationem* dicimus, percipimus relationem ad personam genitam, magis arridet nobis opinio unam in Christo *filietatem* asserentium; quamquam si duas placeat adstruere, minime consequetur duos esse filios, sed unum naturalem ac proprium duas habens veluti *habitudines*, unam ad patrem, ad matrem alteram; quoniam, ut diximus, duæ istæ *filietates* discernabuntur ex parte generantium, non respectu termini, sive personæ genitæ. Atque hæcenus de hæresi Felicianæ.

CAPUT III.

Quo sensu dicatur ab Apostolo Christus Jesus
prædestinatus Dei Filius.

SUMMARIUM.

1. Varia DD. placita.
2. & 3. Explicatur textus D. Pauli.

4. Christus prædestinatus est filius Dei.
5. & 6. Objectioni satisficit.

1.
Non conveniunt Auctores.

HÆRET quorundam menti levis hæc difficultas, quare Christus dici nequeat filius Dei adoptivus, si ad hanc filiationem evectus est gratia, ac prædestinatione divina; & qua ratione

prædestinatus dici possit, si persona, quæ prædestinationis subiectum est, exitit ab æterno, atque natura, non gratia ei convenit divina filiatione. Quæ in re fuit opinio Durandi in 111. dist. vii. q. 3. non

3. non poſſe Chriſtum ſervato verbo-
rum rigore dici *prædeſtinatum* filium Dei,
propterea quod nequeant alicui prædeſ-
tinatione competere, quæ ipſum natu-
ra, vel tempore minime conſequentur:
poſſe tamen dici *prædeſtinatum* improprie,
quatenus *hypoſtatica* unio eſt ma-
xima gratiarum omnium. Verba autem
Apoſtoli ſcribentis ad Rom. 1. 4. *Qui
prædeſtinatus eſt filius Dei in virtute*,
Durandus cum Græcis PP. ita exponit,
ut idem ſit *prædeſtinatus*, ac *manifeſtatus*
& *declaratus*: quam interpretationem &
nos tradidimus hoc eodem Volumine
pag. 51. & pag. 125. non ita tamen, ut
Chriſti prædeſtinationem luculentiffime
ab Auguſtino commendatam rejecerim-
us. Non enim Græcorum Latinorum-
que Patrum ſententiæ pugnant invicem;
quoniam contradiccionem non implicat,
id fuiſſe in tempore miraculorum glo-
ria comprobatum, quod fuerat ab æter-
no præcognitum ac definitum.

2.
Explicatur S.
Paulus Apo-
ſtolus.

Itaque primum dico, poſſe recte testi-
monium Apoſtoli hoc pacto exponi, ut
idem valeat τὸ *prædeſtinatus*, ac certo
pronuntiatus, ac *declaratus*. Enimve-
ro ita habemus in Græcis, Τὸ *ὁρισθέν-
τος* υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει. Eſt autem *ὁρι-
σθέντος*, idem ac *declarati*, & *demonſtrati*,
ab *ὁρίζειν*, quod non ſolum ſignificat *de-
finire*, & *decernere*, verum etiam certo
pronuntiare, ac *declarare*. II. Syriaca
verſio Tom. v. Bibl. Walt. pag. 636.
habet: *Et agnitus eſt filius Dei in vir-
tute*. Aethiopica etiam ibidem: *Quem
declaravit eſſe filium Dei*. III. Habent
Græcorum Scholia citata in hunc locum
ab Eraſmo: *ὁρισθέντος*, τὸ ἐστὶν, ἀποδείχ-
θέντος, ἀποφανισθέντος διὰ τῶν προφητῶν,
διὰ τῶν τοσούτων θεοσημειῶν, διὰ τῆς ἀνα-
στάσεως, *definitum*, hoc eſt, *demonſtrati*, *declara-
ti*, tum per prophetas, tum per tot divini-
tatis ſigna, tum per reſurreccionem. Revera
Chryſoſtomus hom. 1. in Paulum pag.
Edit. Commelin. 8. ita textum illum ex-
ponit: *Qui declaratus eſt, miraculis, quæ
edidit, magnum potentie argumentum
præbens*. Theophylaſtus pag. 5. *Nunc igi-
tur aſſeruit, quanta ratione cognitus ſit
filius Dei*. Oecumenius pag. 203. edit.
Pariſ. *Qui demonſtratus & manifeſtatus
eſt, &c.* IV. Etiam D. Hieronymus in
Epiſt. ad Ephēſ. cap. 1. pag. edit. Mar-
tin. 326. inquit: *De filio vero, hoc eſt,
de Domino, Noſtro Jeſu Chriſto in alio
loco (ad Rom. 1.) ſcriptum eſt, ὁρι-
σθέντος: quia ſemper cum patre fuit, & nun-
quam eum ut eſſet divina voluntas præceſ-
ſit; de iis vero, qui cum antea non eſſent,
poſtea ſubſiterunt, dicitur προοριſθέντος;*

quæ Hieronymus videtur mutuatus ex
Origene ſimilia in eundem locum tra-
dente. V. Cum Apoſtolus eo loci com-
memoret divinam potentiam ac virtu-
tem, ſanctificationis ſpiritum, & reſur-
rectionem ex mortuis, opponatque na-
tivitati ſecundum carnem ex ſemine Da-
vid æternam generationem & virtutem,
qua à mortuis ſurrexit, haud obſcure
commonſtrat hunc ſuorum verborum
ſenſum eſſe, declaratum fuiſſe tot ſignis
Redemptorem noſtrum factum ex mu-
liere eſſe filium Altiffimi unigenitum, ac
ſempiternum.

Huic tamen interpretationi non repu-
gnant Auguſtinus, cæterique aſſerentes
Chriſtum fuiſſe revera prædeſtinatum fi-
lium Dei. I. Vulgata noſtra, imo quot-
quot ſcripſerunt ante Hieronymum, lege-
runt *Prædeſtinatus*, nec magna caret pro-
babilitate olim fuiſſe ſcriptum προοριſθέν-
τος, ut nititur demonſtrare Zegerus. Sa-
ne ita legit Irenæus lib. 111. cap. 18. ex
diſt. Maſſuet. 16. num. 3. & cap. 32.
nunc 22. n. 1. προοριſθέντος legit quoque
Epiphanius hæreſi LIV. quæ eſt Theodo-
tiorum Tom. 1. pag. 467. & Origenes,
non quidem in Comment. ſed lib. 2. πε-
ρίπαſχών cap. 4. II. Latini hanc lectionem
præſeferunt, Tertullianus contra Pra-
xeam, & Hilarius lib. VII. de Trinitate,
qui Hieronymum præceſſerunt, deinde
Auguſtinus de SS. Prædeſtinat. cæterique
omnes. III. Eſſi detur olim ſcriptum
fuiſſe ὁριſθέντος, etiam ὁρίζειν, in ſacris
literis idem valet ac προορίζειν; nam Lu-
cæ XXI. 22. de Chriſti paſſione legitur,
κατὰ τὸ ὁριſμένον, ſecundum quod defini-
tum eſt: & Act. 11. 23. τοῦτον τῇ ὁριſμέ-
νῃ βελῇ, καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἐκδοτὸν. Hunc
definito conſilio, & præſcientia Dei tra-
ditum. Et Act. x. 42. de ipſo Chriſto
legitur, ὁριſμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατὰς ζών-
των, καὶ νεκρῶν, conſtitutus à Deo iudex
vivorum & mortuorum: quare pro eo-
dem frequentiffime uſurpatur ὁρίζειν, &
προορίζειν, ut prænotavimus lib. VI. cap.
9. IV. Profani quoque Scriptores uſur-
pant verbum ὁρίζειν pro ſtatuerē, ac de-
finire, ut erudite demonſtrat in Com-
ment. linguæ Græcæ Gul. Budæus pag.
704. V. Si Chriſtus appellatur 1. Pe-
tri 1. 20. *Præcognitus ante mundi con-
ſtitutionem*: quare dici nequit prædeſti-
natus? VI. Hic Petri locus, in quo di-
citur Chriſtus præcognitus ab æterno,
manifeſtatus autem noviffimis temporibus,
egregie explicat alterum Pauli tex-
tum, conciliatque Græcorum Latinorum-
que ſententiam; quoniam quæ ab æterno
in Dei præſcientia definita ſunt, hæc ſtatui-
tis

tis temporibus eveniunt & declarantur; ac proinde quod ait Apostolus, *Prædestinatus est filius Dei*, recte Latini interpretantur, *Prædestinitus est ante mundi constitutionem*, recte Græci, *Declaratus per resurrectionem ex mortuis*; ita ut *ep̄sc̄us* idem valeat, sive sit *definire & prædestinare*, sive *complevere ac declarare*, quod ab æterno fuerat prædestinitum.

4.
Conclusio
Auctoris
probatur.

Explicato à nobis hac ratione Paulino textu, & ad concordiam revocatis Latinis, Græcisque Patribus, liquet admittendam esse hanc assertionem, *Christus prædestinatus est filius Dei*: quam non solum Augustinus enuntiat, sed etiam ea utitur ad refellendam hæresim Pelagianam. Enimvero quidquid in tempore completur, præsertim si beneficium Dei sit, & ad communem utilitatem præordinatum, illud omni dubio procul fuit in Dei præscientia, ac præfinitione dispositum. Si ergo Christus Dominus non fuit prædestinatus filius Dei, nec in tempore conceptus erit ac natus, aut saltem non erit id singulare Dei beneficium, & gratiæ donum maximum ac præstantissimum. *Quisquis igitur filium Dei prædestinatum negat, hunc eundem filium hominis negat*, inquit S. Pater Augustinus Tract. cv. in Joan. num. 8. Deinde quidnam est divina prædestinatio, nisi eorum, quæ per gratiam fiunt in tempore, æterna ac definita præscriptio? At Salvatorem nostrum factum Dei filium per gratiam unionis *hypostaticæ*, nullis præcedentibus meritis & Augustinus non uno in loco declarat, & manifesta ratio demonstrat. Attulimus Augustini verba deprompta ex cap. xv. de Prædest. SS. num. 30. eaque late explicavimus lib. vi. cap. 6. arg. 6. Legi potest & Tract. lxxxii. in Joan. num. 4. & lib. 1. Operis Imperf. contra Jul. num. 136. Ratio autem ab Augustino tradita est, quoniam *illam susceptionem hominis nulla merita præcesserunt, sed ab illa susceptione merita cuncta ceperunt*, inquit S. Pater Tract. nuper laudato. Quid enim mereri poterat antequam esset? quandonam ante *hypostaticam* unionem extitit Christus homo? an non idem prorsus est Verbum fieri hominem, & humanam naturam *hypostaticè* uniri Verbo? Quid ergo Christus egit ante, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc excellentiam perveniret? ait de Prædest. SS. Gratia Dei invictissimus Propugnator. Itaque si assumptio humanitatis ad Filii Dei dignitatem munus est gratiæ, hanc Deus ab æterno prædefinierat. Huic consimile est argumentum D. Thomæ 3. p. q. 24. art. 1. Præ-

terea nisi in Christo prædestinationem adstruamus, pereunt argumenta complura, quibus S. P. hæresim Pelagianorum profligavit, evincens gratiæ, ac prædestinationis beneficentissimam largitatem ex eo quod, sicut Christus absque præcedentibus meritis prædestinatus est Filius Dei, caput Ecclesiæ, & Redemptor universorum, ita nos cum essemus filii iræ, & luteæ massæ figmentum, prædestinati sumus in Christo, ut simus membra ipsius, ejusque imaginis conformes, atque, uti speramus, gloriæ, regnique cohæredes. Atque hinc est, quod idem Christus bene sapienterque appellatur *præclarissimum lumen prædestinationis, & gratiæ*. Verum necesse non est, ut diu in his immoremur, neque inquiramus singillatim ad quæ munera fuerit piissimus Redemptor noster prædestinatus: cum enim prædestinatus fuerit ad naturalem Dei filiationem, etiam prædestinatus fuit ad habendam in assumpta humanitate *clavitate*, quam habuit, ut Deus, *antequam mundus fieret*; & ad præclarissima ornamenta, quæ Verbi Dei dignitatem, & Mediatoris officium & characterem sequuntur, cujusmodi sunt sedere ad dexteram Patris, habere in cælo, & terra plenissimam potestatem, judicii facienda summam auctoritatem.

At enim, inquis, cum Verbum æternum sit, habeatque Filii Dei claritatem naturæ, & sempiterna generatione, quomodo potest dici prædestinationis divinæ *subjectum*? Ut hunc nodum solvant, respondent Scholasticorum aliqui hujus prædestinationis subjectum esse naturam humanam, non autem personam Verbi. Sed, præterquam quod naturæ non convenit *filietas*, Apostolus inquit illum prædestinatum esse filium Dei in virtute, *qui factus est ex semine David secundum carnem*, id est, personam Verbi, de qua in Evangelio Joannis: *Verbum caro factum est*. Dicendum itaque *subjectum* prædestinationis esse personam Verbi, non in quantum Verbum est, sed in quantum *caro factum est*: sub qua ratione temporis subjicitur: ita nimirum S. Pater Tract. cv. in Joan. n. 8. *Recte quippe dicitur non prædestinatus secundum id, quod est Verbum Dei, Deus apud Deum*. Ut quid enim prædestinaretur, cum jam esset quod erat, sine initio, sine termino sempiternus? Illud autem prædestinandum erat quod nondum erat, ut sic suo tempore fieret, quemadmodum ante omnia tempora prædestinatum erat, ut fieret. Idem propugnat S. Thomas cit. art. 1. ad

5.
Obicitur &
Respondetur.

ad 2. Neque penes me aliquid ingerit difficultatis quod aliqui opponunt, *terminum* prædeſtinationis poſtერიoreſſe ſubjecto ejuſdem prædeſtinationis, *ſiliationem* autem Dei naturalem eodem momento attributam Verbo ſecundum carnem, quo ipſam carnem aſſumpſit: nam præter vulgaram reſponſionem, quod hic adest *prioritas* rationis, imo ipſa naturalis *ſiliationis* oritur ex unione *hypoſtatica*, eamque ſupponit: dum aſſero Verbum ſecundum carnem eſſe ſubjectum prædeſtinationis divinæ, & ejuſdem prædeſtinationis terminum eſſe Dei *ſiliationem*; quamvis oratione utar Scholaſtica, nihil aliud percipio, quàm Deum ab æterno abſque ulla meritorum præſcientia prædeſtinaſſe perficiendam in tempore *Incarnationem*, ob quam idem eſſet filius hominis, & filius unigenitus Dei. Atque hanc mentis meæ perceptionem nequaquam obnubilat ſubjecti, termini, aliorumque vocabulorum caligo.

10.
Rehoratur
Reſponſio.

Illud potius diſquirendum eſſet, quomodo ſi Chriſtus per gratiam, & nullo meritorum intuitu prædeſtinatus eſt filius Dei, nequeat tamen dici filius per adoptionem; niſi ſublata verborum æquivocatione res per ſemetipſam pateſceret.

Aliud quippe eſt per gratiam naturam humanam uniri Verbo: aliud per gratiam Chriſtum hominem eſſe filium Dei. Primum ſignificat unionem *hypoſtaticam*, per quam natura humana ſubſiſtit hypoſtaſi Verbi, magnam eſſe gratiam, quam Chriſtus præcedentibus operibus non poterat promereri: atque hoc ultro conceditur. Aliud ſignificat perſonam ſubſiſtentem per gratiam fuiſſe evectam ad *ſiliationem* Dei; quod falſum eſt penitus. Illud verum eſt, quia humana natura ante unionem non poterat promereri; iſtud eſt falſum, quoniam perſona ſubſiſtens eſt filius non adſcitiuus, ſed naturalis. Quare gratia unionem ſpectat, & ex unione conſequitur naturalis *ſiliationis*; unde recte diximus cap. præcedenti in reſp. ad 1. Chriſtum per gratiam prædeſtinatum fuiſſe ad *ſiliationem* Dei naturalem. Haud obſcure id inſinuat Auguſtinus ſcribens citato cap. 15. de Prædeſt. Sanct. Salvatorem noſtrum ſingulari Dei munere, nullisque ſuis vel operum vel fidei præcedentibus meritis fuiſſe prædeſtinatum, quoniam prædeſinitum fuerat, *ut ille homo à Verbo Patri coæterno in unitatem perſonæ aſſumptus, filius Dei unigenitus eſſet.* Atque hæc de prælaudato Pauli textu, & de Chriſti prædeſtinatione.

CAPUT IV.

Quare Chriſtus dicatur natus de Spiritu ſancto, nec tamen ejuſdem Spiritus ſancti ſit filius.

S U M M A R I U M.

1. Status Quaſtionis.
2. Probatur, incarnationem ob Myſterii ſignificationem tribui Spiritui S.

3. Quin tamen dici poſſit Filius Spiritus S.
4. Solvitur obſectio.

1.
Status Quaſtionis.

VERBA Angeli Joſephum virum Mariæ alloquentis Matt. 1. 20. *Quod enim in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt,* & quæ continentur in Apoſtolico Symbolo, *Qui conceptus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria virgine,* moverunt Magiſtrum in 111. diſt. 1v. & qui in illum ediderunt Commentaria, nec non D. Thomam 3. p. q. 32. ad inquirendum, cur Chriſti conceptio tribuatur Spiritui ſancto, nec tamen ſit ipſe Spiritus pater Chriſti. Ad quam difficultatem dirimendam plurimum valere diſtinctionem particularum *de*, & *ex*, quarum illa de Spiritu, altera de Virgine uſurpatur in Symbolo, nonnulli ingenioli Scholaſtici adnotaverunt. Sed quamquam diſtinctionem ipſam caute fateamur adhi-

bitam: in Græco Evangelii textu, quem admodum Matth. 1. 16. de Maria Virgine legitur, *ἐκ τῆς ὑπερῆρας ἱεροῦς, de qua natus eſt Jeſus*, ita verſu 20. habetur, *ἐκ πνεύματος ἁγίου ὁρίε, De Spiritu ſancto eſt,* eadem particula *ex* repetita. Atque hinc Erasmus, alique Grammatici occaſionem arripuerunt deridendi Scholaſticorum obſervationes; ſed immerito, di-verſum quippe ſenſum, quem non exhibet Græcorum particula, optime expreſſit Latinus Interpres, uſu & auctoritate Eccleſiæ probatus.

Nos tamen, ut facilius difficultati occurramus, primum dicimus Verbi *Incarnationem*, tametsi efficienter à tota perfecta ſit Trinitate, ob Myſterii ſignificationem

2.
Incarnatio
tribuenda eſt
Spiritui
ſancto.